

Sarajevo, za koju se zna da je asfaltirana i data u promet od strane nadležnih organa, pa prema tome podobna za automobilski promet. Već kod ugovaranja prijevoza i sam tužitelj je, povjeravajući robu na prijevoz, pristao da se njegova roba prevozi tim putem; pa i kad ne bi ta cesta bila asfaltirana, prijevoznik ne bi mogao odgovarati tužitelju za njezin kvalitet ni za štetu koja bi nastala isključivo zbog lošega kvaliteta ceste. Medjutim članovi komisije nisu ni putovali s robom od Rijeke do Sarajeva u vremenu kad je prevožena predmetna roba. Njihove konstatacije u zapisnicima nisu ništa drugo nego njihovo mišljenje bez dokaza. Sam vozač kamiona nije mogao svojim potpisom na zapisniku ni na posredan način obvezati tuženika kad je u pitanju kao uzrok štete navodno loša cesta, jer okolnost da je cesta loša, kao što smo istakli, ne obvezuje vozara na naknadu štete nastale zbog loše ceste.

J.B.

B) Odluke stranih sudova i arbitraža

ENGLJSKI APELACIONI SUD

Presuda od 20.VI 1973.

Alfred C.Toepfer c/a
Continental Grain Co.

Kupoprodaja CIF - Ugovorena londonska arbitraža - Predviđena konačnost certifikata o kakvoći žita - Neispravnost certifikata zbog inspektorove nemarnosti - Prodavaočeva dobra vjera - Kupac ne može uspjeti sa zahtjevom za naknadu štete od prodavaoca radi konačnosti certifikata - Sud upućuje na to da je po američkom pravu moguća tužba za naknadu štete od nemarnog inspektora

Tužitelj, kupac, kupio je od prodavaoca, tuženoga, 5.000 tona žita koje je trebalo biti kvalitete "No.3 Hard Durum Wheat", tj. određene kakvoće i to najvećeg razreda. Tužitelj tvrdi da je medjutim kvaliteta bila samo "No.3 Amber Durum Wheat", ma da je službeni certifikat utvrdio veću, a ne manju kvalitetu, i stoga je ustao najprije tužbom pred ugovornom arbitražom "London Corn Trade Association", pa nakon odbijanja tužbe prizivom na drugostepenu arbitražu. I drugostepena arbitraža je odbila tužbu, ali je formulirala pitanje za sud u smislu "Arbitration Acta

1950." Prvostepeni sudac je također odbio tužbu. Apelacioni sud (vijeće Lord Denning M.R, LL.JJ. Carins i Roskill) je također odbio žalbu i potvrdio prvostepenu presudu iz slijedećih bitnih razloga:

U kupoprodajnom ugovoru stranaka na formularu br.27 "London Corn Trade Association", koji predviđa ugovornu arbitražu u Londonu, ugovorena je kupoprodaja 5.000 tona žita, a glede kakvoće toga žita bilo je predviđeno da ono mora biti "No.3 Hard Amber Durum Wheat" iz Sjedinjenih Američkih Država, a da se kakvoća i stanje konačno utvrđuje službenim certifikatom kod ukrcaja ("quality/condition final at loading as per Official Certificate"). Tužitelj, kupac, je dalje preprodao talijanskom potkupcu robu, a ovaj je utvrdio da je roba bila manje kakvoće, a ne najveće kakva je bila ugovorena. Na protest tužitelja, kupca, utvrđeno je od federalnog ministarstva poljoprivrede, na temelju uzorka sačuvanog u Wisconsinu, da je ovlaštenu inspektor, namješten od države Wisconsin, dao pogrešni certifikat i ukorio ga, ispravljajući njegov nalaz. Tužitelj-kupac nalazi da bi prema tome tuženi morao snositi štetu koja odatle nastaje.

Tužitelj naime tvrdi da i sama formula ugovorne klauzule doduše nameće strankama konačnost certifikata što se tiče kakvoće, ali da ona to ne daje i opisu robe, pa da je zapravo opis neispravan jer kad se kaže u certifikatu "51 bušel stupnja i vrste 3 Hard Amber Furum heat", onda da se to ipak bitno odnosi i na količinu. Smatra osim toga da neispravnost certifikata ne smije teretiti kupca.

Tuženi se upirao u čvrstoću formule upotrijebljene u ugovornom uglavku i na potrebu konačnosti takvih certifikata.

Sva tri suca Apelacionog suda slagala su se u tome da je u utvrdjenjima certifikata sadržan kako opis tereta tako i njegova kakvoća. Dosljedno tome ne mogu se u njemu razlikovati jedne od drugih konstatacije koje se odnose na opis i kakvoću. Isto tako oni se slažu u tome da je doista certifikat bio neispravan kao i da je na taj način kupcu nastala šteta. Međutim oni smatraju da je prometu bezuvjetno potrebna konačnost takvih certifikata, jer bi se inače moglo doći do sasvim nerazrješivih situacija u međunarodnom trgovačkom prometu. U raznim zemljama bi se na različit način utvrdjivala kakvoća, pa bi se na taj način u mnogobrojnim slučajevima pojavljivali nepotrebni sporovi. Precedenti koji su izgledali suprotni takvom stajalištu nisu uzeti u obzir, jer se kod tih precedenata radilo o slučajevima u kojima ugovor nije još bio obostrano

ispunjen i prema tome moglo se na temelju načela "equity"-a udovoljiti zahtjevima stranaka u analognoj procesualnoj poziciji sa sadanjim tužiteljem. Ovdje se radi o drukčijem slučaju, jer bi oduzimanjem značaja konačnosti certifikatu kod ukrcaja bilo stavljeno u pitanje ne samo poslovanje izravnih ugovornih stranaka nego i njihovih podugovarača i bankovnih transakcija koje su tim poslovanjem vezane.

I suci Apelacionog suda bili su, kao uostalom i arbitri, svjesni teškog položaja kupca koji nema pravnog sredstva protiv svoga prodavaoca. Svi su oni isticali kako nije bilo nikakvog neispravnoga postupka od strane prodavaoca, jer je neispravan certifikat posljedica nemarnosti ("negligence") inspektorove. Engleski suci upozorili su na to da je u Sjedinjenim Američkim Državama moguće ustati tužbom za naknadu štete protiv inspektora s naslova vanugovorne odgovornosti zbog nemarnosti, pa su nalazili da prema tome tužitelj ima pravnih sredstava koja bi mu mogla naknaditi štetu koja mu je nastala.

Apelacioni sud je tužiteljev zahtjev da mu se dopusti žalba na Kuću lordova odbio.

(LLR 1974/1, str.11)

E.P.

Bilješka.- Ova rješidba pokazuje tendenciju engleskih sudova da tumače ugovore u njihovom najpraktičnijem komercijalnom smislu. Iako rješenje ovoga problema izgleda formalistično, ono ima velike prednosti s gledišta stabilnosti u odvijanju trgovačkog poslovanja, pogotovu u interkontinentalnoj trgovini, kao u spornom slučaju. Ukoliko tužitelju ne uspije isposlovati od strane Kuće lordova pristanak da se pred njom raspravi njegova žalba, ova presuda Apelacionog suda bit će za tumačenje analognih klauzula mjerodavni precedent kao konačna odluka o pitanju konačnosti neispravnog certifikata kad je ta konačnost ugovorena i kad certifikat nije fraudolozno pribavljen. S toga gledišta je i za našu praksu ovaj judikat interesantan, pogotovu u slučajevima u kojima bi bila ugovorena londonska arbitraža.

E.P.